

2101002501050041

EXAMINATION FEBRUARY-MARCH 2024
BACHELOR OF ARTS(EXTERNAL) FIRST YEAR
SANSKRIT – I LEVEL 5

કૃતિ- વાલ્મિકીકૃત રામાયણ- અયોધ્યાકાંડ સર્ગ- 7 થી 12,
કાલિદાસકૃત કુમારસંભવમ્ સર્ગ-3, નિયત સંસ્કૃત ગદ્યખંડો, સંસ્કૃત વ્યાકરણ

[Time: As Per Schedule]

[Max. Marks: 100]

Instructions:

1. Fill up strictly the following details on your answer book

- Name of the Examination : BACHELOR OF ARTS
(EXTERNAL) FIRST YEAR
- Name of the Subject : SANSKRIT – I LEVEL 5 કૃતિ-
વાલ્મિકીકૃત રામાયણ- અયોધ્યાકાંડ સર્ગ- 7 થી 12, કાલિદાસકૃત
કુમારસંભવમ્ સર્ગ-3, નિયત સંસ્કૃત ગદ્યખંડો, સંસ્કૃત વ્યાકરણ
- Subject Code No : 2101002501050041

- Sketch neat and labelled diagram wherever necessary.
- Figures to the right indicate full marks of the question.
- All questions are compulsory.

Seat No:

--	--	--	--	--	--

Student's Signature

Q.1 (અ) નીચેના વાક્યોનો સંસ્કૃતમાં અનુવાદ કરો.

10

(A) Translate the following sentences into Sanskrit:

- કબૂતરનો વર્ણ સફેદ અને ધૂળિયો હોય છે.
The colour of pigeon is grey and white.
- પોપટને ફળો અને અનાજના બીજ ગમે છે.
The parrot likes fruits and corn seeds.
- તે શાંતિનું પ્રતિક છે.
It is a symbol of peace.
- હંસને કમળો અત્યંત ગમે છે.
A swan likes lotuses very much.
- રામના પત્ની સીતા છે.
Sita is a wife of Rama.

6. विद्यार्थी पुस्तक वांचे છે.
A student reads a book.
7. संस्कृत દેવભાષા છે.
Sanskrit is a language of Gods.
8. તળાવના તીરે એક વૃક્ષ છે.
There is a tree on the bank of a pond.
9. મનુષ્યો પોપટને પાંજરામાં પાળે છે.
People tame parrots in a cage.
10. વૃક્ષની શાખા પર એક કબૂતર બેસે છે.
A pigeon sits on the branch of a tree.

10

(બ) નીચેનામાંથી ગમે તે એકનો ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરો.

(B) Translate any one of the following into Gujarati.

- 1) काकः चतुरः खगः अस्ति । एकदा एकः काकः वने इतस्ततः भ्रमति । तदा सः तृषितः भवति । अतः सः जलाय इतस्ततः भ्रमति किंतु कुत्रापि जलम् न लभते । कालान्तरेण कृषीवलस्य प्रकोष्ठे सः एकम् घटम् पश्यति । पश्चात् सः घटस्य समीपे गच्छति । किञ्चत्कालम् सः तत्र इतस्ततः भ्रमति । पश्चात् घटस्य मुखे उपविशति । ततः सः घंटे स्वल्पम् जलम् पश्यति । सः जलपानाय चञ्चवा प्रयत्नम् न त्यजति । ततः सः काकः । एकम् उपायम् चिन्तयति । सः पाषाणखण्डानि घटे क्षिपति । ततः घटस्य मुखे जलम् आगच्छति क्षिपति । सः काकः सुखेन पर्याप्तम् जलम् पिबति ।
- 2) सूर्यस्य उदयात् पूर्वम् उषः कालः भवति । उषः काले कुक्कुटाः तारस्वरेषु कूजन्ति । ते कूजनल मुनिवरान् छात्रान् कृषीवलान् च प्रवोधयन्ति । ततः प्रातः पङ्वादनसमये सूर्योदयः भवति । सूर्योदयकाले अस्तकाले च आकाशम् रक्तम् भवति । प्रातः काले विहगाः वने उपवने वाटिकायाम् च गायन्ति । तदा भ्रमराः पुष्पेषु लतासु च गुञ्जन्ति । ते भ्रमराः पुष्पेषु उपविशन्ति रसं च पिबन्ति । उपवने वाटिकायाम् व कुसुमानि विकसन्ति । तानि जनानाम् चित्तम् हरन्ति । सूर्यस्य प्रकाशेन अन्धकारः नश्यति । तदा शीतलः सुरभिः च पवनः मन्दः वहति । जनाः प्रातः काले सूर्यम् नमन्ति अर्धम् च यच्छन्ति ।

Q.2 (अ) नीचेनानो अनुवाङ्क करो. [4 मांथी 2]

10

(A) Translate any two of the following.

- 1) ज्ञातिदासी यतोजाता कैकेय्यास्तु सहोषिता ।
प्रासादं चन्द्रसङ्काशमारुरोद्द यदृच्छया ॥
- 2) इदं त्विदानीं सम्पश्य केनौपायेन मन्थरे ।
भरतः प्राप्नुयाद्राज्यं न तु रामः कथंचन ॥
- 3) उत्तिष्ठ मूढे किं शेषे भयं त्वामभिवर्तते ।
उपप्लुतमघौवेन किमात्मानं न बुध्यसे ॥
- 4) ध्रुवं तु भरतं रामः प्राप्य राज्यमकण्टकम् ।
देशान्तरं वा नययिता लोकान्तरमथापि वा ॥

(ब) ससंदर्भ समजावो. [4 मांथी 2]

10

(B) Explain with reference to context [Any Two]

- 1) नराधिपकुले जाता महिषी त्वं महीपतेः ।
उग्रत्वं राजधर्माणां कथं देवि न बुध्यसे ॥
- 2) हृष्टाः खलु भविष्यन्ति रामस्य परमाः स्त्रियः ।
अप्रहृष्ट भविष्यन्ति स्नुषास्ते भरतक्षयेः ॥
- 3) तौ वरौ याच भर्तारं भरतस्याभिपेचनम् ।
प्रव्राजनं च रामस्य त्वं वर्षाणि चतुर्दश ॥
- 4) दर्पान्निराकृता पूर्व त्वया सौभाग्यवत्तया ।
राममाता सपत्नी ते कथं वैरं न यातयेत् ॥

Q.3 (अ) नीचेनानो अनुवाङ्क करो. [4 मांथी 2]

10

(A) Translate any two of the following.

- 1) केनाऽभ्यसूया पदकाङ्क्षिणा ते नितान्तदीर्घैर्जनिता तपोभिः ।
यावद्भवत्याहितसायकस्य मत्कर्मकस्याऽस्य निदेशवर्ती ॥

- 2) मृगाः प्रियालद्रुममञ्जरीणां रजः कणैर्विनितदृष्टिपाताः ।
मदोद्धताः प्रत्यनिलं विचेरुर्वनस्थलीर्मर्मरपत्रमोक्षाः ॥
- 3) निष्कम्पवृक्षं निभृतद्विरेफं मूकाण्डजं शान्तमृगप्रचारम् ।
तच्छासनात्काननमेव सर्वं चित्रारर्पितारम्भमिवावतस्थे ॥
- 4) प्रतिग्रहीतुं प्रणयिप्रियत्वात् त्रिलोनचनस्तामुपचक्रमे च ।
सम्मोहनं नाम च पुष्पधन्वा धनुष्यमोघं समधत्त बाणम् ॥

(B) ससंदर्भं समञ्जसो. [4 मांथी 2]

(B) Explain with reference to context [Any Two]

10

- 1) सर्वं सखे त्वय्युपपन्नमेतदुभे ममाऽस्त्रे कुलिशं भवांश्च ।
वज्रं तपोवीर्यमहत्सु कुण्ठं त्वं सर्वतोगामि च साधकं च ॥
- 2) सुराः समभ्यर्थयितार एते कार्यं त्रयाणामपि विष्टपानाम् ।
चापेन तेकर्म न चाऽतिहिंस्त्रमहो बताऽसि स्पृहणीयवीर्यः ॥
- 3) दृष्टिप्रपातं परिहृत्य तस्य कामः पुरः शुक्रमिव प्रयाणे ।
प्रान्तेषु संसक्तनमेरुशाखं ध्यानास्पदं भूतपतेर्विवेश ॥
- 4) अनन्यभाजं पतिमाप्नुहीति सा तथ्यमेवाभिहिता भवेन ।
न हीश्वरव्याहृतयः कदाचित्पुष्णन्ति लोके विपरीतमर्थम् ॥

Q.4 रामायणं साहित्य स्वरूपं यथा.

20

Discuss the Literary form of 'Ramayana'.

अथवा

OR

मदनदहन प्रसंगी विस्तृतं यथा करो.

Discuss elaborately the episode of 'Madan-Dahan'.

Q.5 विवेचनात्मक नोध लघोः (गमे ते षे)

20

Write a Critical Note on any Two.

1. वाल्मिकीनी संवाह-कला
The Dialogue-skill of Valmiki

2. रामायणमां राजनीतिविषयक ज्ञान
Political Knowledge in Ramayana
3. कुमारसंभवम् नुं शीर्षक
Title of 'Kumarsambhavam'
4. कालिदासनुं जिवन
Life of Kalidasa

*****